

Hugleiðingar um Føroya Fiskavirking

Tá verandi stjórin á Fiskavirking fyrst í nitiárunum varð kosin stjóri á Føroya Fiskavirking, boðaði hann, frá, enn tá áðrenn hann var komin í sessin, at hann skuldi skja um útflutningin av fiskavörum við einari milliárd. Úrslitið kom at verða annarleiðis, eitt sindur áttækt í hjá kellingini, sum vætti í sokkarnar ikki var long tíð umbiðin, so hevði manningin, fyrri at nýta maritima sjargagjóð hjá klandruta lögmanni (Balzar Jacobsen kom í seggna sum Illi Løgmaður) kallsigt skútuna. Men manningin var sera heppin. Tí nøkulunda um somu tíð, sum Fiskasølan fór á heysin, hevði ein dani avgjørt, at øll flakavirkini í Føroyum skuldu leggjast undir somu leiðslu. Felagið, sum danin læt virkjumum, kom at eita Føroya Fiskavirking.

Her á landi er tað síður, at tá maður skal setast í tðandi starv, hevur ein, sum hevur eitt, ongantíð betur um tey eru fleiri, fallitt aftan, fyrri seg, fyrimun. Praksis varð fylgt til punkt og prikkur.

Ekstastjórin í Fiskasøluni kom í sessin sum bossur á Fiskavirking. Sær sjálvm líkur kunngjórði hann eisini hesa ferð, at hann hevði ein málsetning. Málsetningurin var, at hann sjálvur skuldi vera lokomotiv innar føroyska flakavinnu. Men ólukkutíð. Hann startaði í bakkgeari og hevur síðan við fúkingari ferð koyrt í bakkgeari. Úrslitið er, at 50 milliúnir eru farnar upp í royk!

Luksusklubburin handan Skansan

Tað hevur nok verið eina ferð tíðliga í fjór, at uppskott um privatisering av flakavirkjum kom á tingborð. Tað muði Fólkalokkurin eiga. Tað var skilagott uppskott, men tíverri fekk tað somu lagnu, sum slík aloftast fáa á Føroya Løgtingi. Tað fall.

Ørminnist um, at í uppskottinum stóð okkurt, sum mæl fær fyrri bróstið, nevniliga at neyðugt var at ansa eftir, at vitan og royndir, sum Fiskavirking hevur t.d. við viðgerð av frystum russarafiaki, ikki falla fyrri bakka. Eg troystaði meg við, at hetta var fallið uppskottastíllarum óvart í pennin. Fiskavirking sum so hevur null kunneika á hesum økinum. Kunneikan hava arbeisfólkini á Bacalao og virkisleiðslan har. Og hann verður verandi á tí virkinum, um

Fiskavirking er til ella ei.

Menninir Yviri við Strond eru ikki ein gang so frægir, at teir sjálvir megna at fáa ein einasta stert beinleiðis frá russum. Teir lata út-lendingar taka sær av hesum og skúma róman av handlinum. Tað er ólíka ómakaleyst at seta trantin í landskassan og súgva 9 milliúnir úr honum! (Stjórin í Fiskavirking sigur mangt leigd millum ár og dag. T.d. í Útvarpinum aftan á aðalfundin í vár, at tað hevði onga ávirkan havt, um Fiskavirking ikki hevði fingið tær 9 milliúnirnar. Eisini segði hann, at Fiskavirking drivur eina sam-felagsuppgávu. Eg meini tað!).

Skilaleyst skipað

Føroyska samfelagið livir sum kunnugt burturav av fiskivinnu. Tí eru tvær fyrirtreytir rættiliga avgerandi fyrri, at landið kann koma aftur á fótur, fyrri at vit kunnur koma upp úr myrðikunum, sum politikarar- og serliga ein óbúgvinn bankastjóri koyrdu okkum út í, og eru tær:

- 1) at flakavinnan verður skynsamiliga skipað og ríkin av dugnaligum monnum,
- 2) at sölusamtakið somuleiðis verður skipað á skilagjóðan hátt og er í bondunum á monnum við hollum globalum kunneika, um marknaðarvirkisfóti fyrri fiskavörum.

Skoyst kann verða uppi, at nevndu fyrirtreytir eisini eru avgerandi fyrri, at fiskiflotanum, sum jú er grundarlagið undir øllum aktiviteti her á landi, skal verða liv lagat, fyrri at hann skal kunna standa á egnum beinum.

Hvørgin av omanfyri nevndu fyrirtreytum er uppfyllt í dag, og fyrri Fiskavirking hevur heldur ongantíð verið tað.

Føroya Fiskavirking hevur alt frá fyrsta degi verið sera vánaliga skipað og líka vánaliga stjórnað. Planloysi og tilvildarligar atgerðir hava verið legio. Fyrri at nevna okkurt dømi um dilettantismu, so varð øll hýsan og helst eisini allar toskurin frá útróðrarbátum úr Sumba og alla aðrastaðni úr Føroyum send til Eiðis. Vóru seks brosmur fíllum, komu tær í ein annan kassa, sum fór dinglandi til aðra endastæð. Sama kommedian var við longuni og kongafiskinum, eisini tey sluppu at ferðast separat,

hver sær. Fiskur avreiddur av útróðrarbátum t.d. í Miðvági skuldi sendast av oynni, hóast flakavirkni í bygdini var opið, hevði allar fasilitetir at viðgera fiskin við og, fyrri at nýta sykusu-kenda gandaorðið hjá stjóranum, hevði plenty av kapasiteti. Allur hesin hurlivasin var ikki bert ein kommedia, men bar eisini dām av tragediu. Tí fyrri tað fyrsta kostaði tað útróðrarmonnum almikið av pening. Haraftrat kom, at tá fiskurin einaferð eftir drúgva tíð og turbulentu ferð kom á flaka-ella fleki-borðið, kundi hann vera meira enn hálvánaligur. Ei dani í, at føroyskar fiskavörur ikki høvdu besta orðið á sær suður í Europa.

Full speed móti insolvensi

Mong minnst, at verandi stjóri á Fiskavirking, áðrenn hann hevði tikið hond um stýrisvælin, gøgnum fjelmiðlarnar læt tey boð ljóða, at tá hann kom fram-at, skuldi hann vera maður fyrri, at útflutningurin av fiskavörum úr Føroyum skuldi gera eitt skarvlop uppeftir. Sum vit minnst, var Adam ikki serliga leingi í Paradisi. Ikki vóru umliðin meira enn eini tvey-trý ár, so var skútan Føroya Fiskavirking koppað. Tað onkuntíð so solida felagið lá við kjølunum upp. Men teir

frá byrjan koyrt í bakkgeari. Í dag er lokomotivið helst insolvent og fimti milliúnir mistar.

Tá Richard Mikkelsen á heysti í 1993 setti seg á flakavirkini, varð skuldin sœgd at vera um einar 900 milliúnir. Men áðrenn hann læt Fiskavirking tey, var skuldin sambært roknskapinum niðurskrivað í ein stivan triðing, einar 350 milliúnir. Um 1. oktober byrjaði Fiskavirking sitt virksema. Omkrur vildi vera, vit at helvtin av partapeninginum reykt tað stutta tíðarskeiðið til árslok.

Sambært sama roknskapi fekk Fiskavirking aftur í 1994 eina rimmar skuldarsanering. Hon var 199.5 mió., niður í ca. 150 mió. Eftir 1995-roknskapinum var skuldin ult. hetta árið so gott sum óbroytt frá árinum frammanundan. Tað vil siga, at eingir avdráttir vórðu goldnir. Rakstrarhallið var einar 22 milliúnir.

Støðan í dag

Aftan á aðalfundin í apríl í ár vóru fjelmiðlarnir sjálvandi forvitnir at frætta um rakstrarútslið seinasta ár og fíggarstærðuna við árslok.

Tann ofta tíðindafróði stjórin læt væl at Rakstrarliga hevði gingið betur enn árið frammanundan. Hallið var bert gott 4 mió., og stavaði tað frá mistu upphæddini, tá Faroe Seafood fór á húsagang. Og hann læt skina íggjøgnum, at í veruleikanum hevði raksturur ikki givið hall. Ósmædnir eru teir ikki, menninir í húsinum hinumegin Skansan! Í staðin fyrri á breggia sær av tapinum høvdu flest onnur roynt at dult tað. Tí orsøkin til, at ein missir pening, er eingin onnur enn kleyvarskapur og bert kleyvarskapur.

Annars eru siamesisku tvíburðarnir í fortinum har yviri heilt genialir. Onnur helvtin bedyrar, at hall er ikki hall! Hin fær tvær milliúnir í vinningi við ikki at taka útreiðslur upp á 4 milliúnir við! Keine Hexerei, nur Behendigkeit!!

Aporpos at ganga betur. Úttalilslið hjá stjóranum minnr meg um hendin fyrra partin av áttatiárunum, tá Pauli Ellesen helt um stýrrið hjá deydísjaranum. Vit í Búskaparráðnum vórðu boðsendir til fund við samlæða landstýrið um kreppuhjálpt til svartkjaftatrolaran Giljanes. Olaf Olsen presideraði. Hann og teir vildu hava góð ráð í sambandi við málið. Vit máttu siga monnumum,

at skuldu vit geva ráð, so var neyðugt, at vit fingur roknskapir at ráðgeva út frá. Vit fundaðust tvær ferðir, men landsstýrismaðurin í neyðstøddum svartkjaftatrolara hevði ongan roknskap við sær, heldur ikki til seinra fundin. Men hann kundi forsikra okkum um, at tað gekk betur, og tað gjørði hann báðar ferðirnar. Stutt eftir seinra fundin fór Giljanes fallitt, og tað almenna misti einar 40 ella 50 milliúnir. Sum tað gekst við svartkjaftatrolaranum, soleiðis kemur tað helst eisini at ganga við Fiskavirking.

Hyggur ein eitt sindur nærri at rakstrarroknskapinum, so sær ein, at heldur ikki hesa ferð var stjórin heilt eftirfarandi. Rakstrarhallið var ikki 4 mió., tað var næstan 18 mió. Í rakstrarroknskapinum aftan á úrslitið av vanliga rakstrinum kemur ein postur upp á 13,7 mió. Hann kallast óvanligar inntøkur og stavar í høvdeheimum frá, at seinri parturin av veðhaldinum hjá Føroya Banka, Føroya Sparikassa og Sjóvátryggingini (soleiðis skvatlar tann stovnurin burtur pening, sum hann hevur knokkroytt tey fátæku skipini eftir) gjørdist effektivur. Er tað ikki makaleys minguleran við tølum?

Vit kunnu rógva eitt sindur afturáftur og kunnu sláa fast, at Fiskavirking teir fyrstu 27 mánaðarnar misti nakrar og fjørti milliúnir, tað vil siga meira enn 1,5 mió. um mánaðin í meðal. Vil ein gera samanlikning, so er relevant at sammeta við Kósina í Klaksvík. Teir arbeida undir líkandi umstøðum sum Fiskavirking. Meðan hesir seinru, sum nevnt, høvdu eitt hall út 18 mió., so hevði Kósavirknið ein vinning uppá 630.000 aftan á rentur og fullar avskrivningar. Gudarnir skulu vita, at teir har norðri ikki eru úrmælingar. Minni enn so. Heldur ber tað boð um, at teir her suður í Havn ikki duga!

Tað er neyvan nakrar ivi um, at gongdin hjá Fiskavirking teir mánaðirnar, ið farnir eru av hesum árinum, ikki hevur verið betri, enn hon var teir undanfarna 27 mánaðirnar, helst verri, og at felagið í dag er insolvent. At so er, bera úttalir hjá stjóranum boð um. T.d. í Dimmalætting 8/2: «Prisirnir hava verið ringir ta seinastu tíðina. Striggið at fáa tað at mala runt.» Í Útvarpinum so seint sum 28/5: «Hetta árið ikki nakað serligt hjá flaka-